СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ — OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 118. Джерзі Сіті, Н. Дж., четвер, 21-го травня 1936. — VOL. XLIV. No. 118. Jersey City, N. J., Thursday, May 21, 1936. THREE CENTS

ДАЛЬША ДОПОМОГА УКРАЇНСЬКИМ ПОВЕНЯНАМ

НЮ ЙОРК. — Центральна Рада міста Нюарку (Ню Джерзі) прислала до Обєднання на допомогу жертвам повени дальшу суму $145. Разом з попередньою жертвою в сумі $143.50 ця Рада прислала вже на ту ціль $288.50.

КРИТИКУЄ ЗА ПОМІЧ ЧУЖИНЦЯМ.

НЮ ЙОРК. — Олдерман (лавник) Джозеф Кінслі критикував міське бюро праці (Емердженсі Реліф Бюро) за те, що воно не подало досі точного звіту, скільки ненатуралізованих громадян дістає від цього бюра працю або грошеву підмогу. Він твердив, що багато чужинців дістає підмогу в той час, як американські горожани терплять нужду і голод. Кінслі прочитав також листа від панни Карр, що завідує тим бюром. У тому листі вона каже, що досі бюро не тримало реєстрів, хто є горожанином, а хто ні. За кілька тижнів вона обіцяла ті реєстри зладити.

ГОФМЕН ВИХОДИТЬ ПЕРЕМОЖЦЕМ.

ДЖЕРЗІ СИТІ. — Губернатор стейту Ню Джерзі, Гофман, який у відомому процесі проти Гавптмана, вбивника дитини Ліндберґа, гостро критикував суд і поліційні власти, дістав від населення свого стейту моральну піддержку. В голосуванні, хто має вийти делеґатом на републиканську конвенцію, він побив переважною більшістю голосів свого противника Форта й тим відзискав вповні свій престіж, який внаслідок гострої кампанії проти нього, здавалося, він був утратив.

ПРОПОНУЄ ЗЛУКУ З КАНАДОЮ.

ВАШИНГТОН. — Конґресмен Сірович подав на засіданні конґресу проєкт, на основі якого можна булоб перевести злуку Канади зі Злученими Державами Америки. Та не згадував він нічого, чи схочуть цього канадійці. У відповідь на цей проєкт премієр провінції Онтаріо (Канада), Гепбурн, без проволоки відповів: „Ми дуже добре себе почуваємо так, як ми є сьогодня".

ПІДНЕСЛИ ПЛАТНЮ СКЛЕПОВИМ РОБІТНИКАМ.

ДІТРОЙТ. — Корпорація Крайслера проголосила, що від 1-го червня всім своїм робітникам по склепах підносить платню. Підвишка не є для всіх однакова, але пересічно вона виносить пять відсотків попередньої платні. Через цю підвишку, твердить ця корпорація, її робітники зароблюють тепер трохи більше ніж у 1929 році, перед депресією.

СТУДЕНТ У НЕОСУДНОСТІ ВБИВ ТОВАРИША.

ВІЛІЯМСТАВН (Масачусетс). — Джек Сомерс, 19-літний студент колеґії Віліямс, застрілив на смерть одного свого товариша, а другого поранив. Опісля сам поповнив самогубство. Причин того трагічного вчинку ніхто не знає, бо товариші добре собі жили і безпосередньо перед мордом не сварились, а навіть приязно привиталися. Професори пояснюють це тим, що Сомерс із надмірних студій попав у розстрій нервів і цей учинок поповнив у неосудності.

ЗАСТАНОВЛЯЮТЬСЯ НАД СУСПІЛЬНИМ ЗДОРОВЛЯМ.

НЮ ЙОРК. — На нарадах представників товарств, що займаються суспільним здоровлям, ріжні лікарі виголошували свої доклади. Д-р Паран сказав, що час вагітности матери, а потім перші роки немовляти є важніші для розвою й добробуту даної суспільности, ніж ріжні політичні проєкти „суспільної забезпеки", а навіть пенсія для старих, чи опіка над сліпими.

Другий референт, д-р Мур, звернув увагу на венеричні недуги. Він сказав, що сифиліс осягнув застрашальні розміри, і що в Америці є біля 13,000,000 людей, недужих на ту страшну хворобу. Одначе він потішав, що медицина придумала дуже успішні ліки на ці хвороби, так, що впродовж одного покоління її можна булоб зовсім усунути з суспільности, якби не стояла на перешкоді в тому соромливість. Люди стидаються до тих хворіб признатись і затаюють їх так довго, аж поки нераз не є запізно. Через те самі терплять і нераз інших заражують.

ДАЛІ ЗАТІСНЯЮТЬ ДРУЖБУ.

НЮ ЙОРК. — Секретар комуністичної партії Америки, Бровдер, сказав, що його партія підготовляє проєкт створити спільний фронт із соціялістами в часі президіяльних виборів. Цей проєкт вони предложать соціялістам на їх надходячій конвенції в Клівленді. Соціялістичний лідер Вальдман назвав цей проєкт „льоґічним і оправданим, бо коли соціялісти можуть разом з комуністами співати і парадувати 1-го травня, то чому не можуть іти разом до виборів?"

ПРИПИНИЛИ ПРОТИЖИДІВСЬКИЙ ЧАСОПИС.

В Берліні припинено видавництво часопису „Юденкеннер". Видавано його кількома мовами на те, щоб ширити антисемітизм. Кажуть, що як тільки скінчаться Олімпійські ігрища, будуть цей часопис далі видавати. Часопис має підпирати націстичний уряд, як теж антисемітів з чужих країв.

ПОХОРОНИЛА СВОЄ НЕМОВЛЯТКО ПІД КУРНИКОМ.

Детективи арештували 35-літню Сару Гюз у Торонті й обвинуватили її у злочині затаєння народин дитини. Передтим ті самі детективи викопали з землі під курником, що міститься на заді дому на Вилсон Сквер, тіло новонародженого немовляти. Мати дитини вияснила поліції, що була змушена поховати немовля сама, бо була без засобів і без роботи. Коронер назначив секцію немовляти, щоб дізнатись, чи воно було поховане живим.

ВЕЛИКІ БУДІВЛІ В 1936. Р.

Сучасна техніка виконує велитенські будівлі, про які ще недавно ніхто не пробував мріяти. На 1936. р. інжинири заповіли цілу низку таких будівель. Перш усього звертають увагу пляни двох величезних каналів. Перший з них має перетяти великий американський півостров Фльориду, щоб скоротити водну дорогу з Атлянтійського океану до Мексиканського моря. Довжина каналу обчислена на 195 анґлійських миль (поверх 300 км.). Другий канал будують Совети і він має злучити Москву з Волгою, перемінюючи советську столицю в порт. Велику ріжнородність бачимо в проєктах тунелів. На першому місці слід згадати про Андійський тунель, що злучить попід гірське пасмо Андів Чіле з Арґентиною. Буде це найбільший тунель на світі, бо довгий 35 км. Дальше проєктують тунель, що має пробити гірський масив Мон-Блянк, щоб злучити Францію з Італією. Етіопська війна відсунула на другий плян проєкту будови тунелю попід Ґібральтарський пролив, що лучив би Европу з Африкою. Японський уряд приступає, як відомо, до будови великого підморського тунелю, що лучитиме два найважніші японські острови. Данські та шведські інжинірі працюють тепер над полученням Копенгаґи зі шведським портом Мальме при помочі мосту над проливом Сунд, що буде опиратися об острівець Сальтголь. Міст буде довгий 25 км., широкий 15 м. В цьому році розпічнеться теж будова фантанетичної вежі, запроєктованої у звязку зі світовою виставою, що відбудеться в Парижі в 1937. р. Вежа буде висока 800 метрів. Теперішню вежу Айфля, високу 300 метрів (побудовану 1889. р.), мають розібрати. Згадатиб ще про тунель, який будують французькі інжиніри під Воґезами. Тунель довгий 8,300 метрів, але він зближує Альзацію на 50 км. до Парижа, бо досі потяги мусіли в цьому місці далеко колувати.

ОДИНОКИЙ В КАНАДІ УКРАЇНЕЦЬ КАПІТАНОМ ПАРОХОДУ.

Торонтонські часописи подають листу капітанів кораблів на Великих Озерах, між якими знаходиться й одинокий українець в Канаді, що дослужився становища капітана. Є ним Григорий Маковський, котрий командує кораблем „Рагейн", лінії Сарня Стімшип, Лимитед.

Вже від ряду літ займає п. Маковський становище капітана пароходу на Великих Озерах. Добився він свого становища зі звичайного хлопця-послугача, дістаючи заняття на пароході у своїм родиннім місті Форт Вілліям, Онт. Варт додати, що українська кольонія у Форт Вілліям достарчує багато моряків і робітників на озерні пароходи. Декотрі з них уже повибивалися на других, третіх і четвертих „мейтів", на пароході, ранги, які переходить кожний капітан, котрий крім служби на покладі мусить брати окремі курси з мореплавства та здавати державні іспити. Ті всі умови переходив, розуміється, п. Маковський. Всі його знають у Форт Вілліям і в інших містах як щирого українця, що дуже інтересується українськими справами.

ПОПАЛА В ТЯЖКИЙ СОН.

Катерина Бачинська, 20-літня донька українських родичів з Пітсфілд, Масс., взяла завелику дозу лікарства на спання, так, що три доби не могла пробудитися. В часі сну її кормили штучно. Лікарі не можуть зрозуміти одного: чому лікарство, яке зажила Бачинська, не почало ділати відразу, а щойно по кількох годинах.

ДИТИНА, ЗАГУБЛЕНА СЕРЕД СНІГІВ, ПРИХОДИТЬ ДО ЗДОРОВЛЯ.

В околицях Ст. Джан, Нюфондленд, загубилася серед лісів, завіяних снігами, 9-літня Люсі Герис. Загублену дитину знайшли після 12-денних пошукувань. Показується, що дитина 12 днів жила серед снігів, спала на снігу і кормилася снігом. Коли дитину знайшли, лікарі були переконані, що вона або помре, або останеться калікою на ціле життя. Тимчасом проти всіх сподівань лікарів дівчинка приходить до повного здоровля. Лікарі твердять, що дитина буде жити та що їй не треба відрізувати ні руки, ні ноги.

Всі лікарі, які дитину бачили і які знали про її блукання серед снігів 12 днів і 12 ночей, не можуть вийти з дива, як дитина могла жити так довго без поживи і так довго видержати всі невигоди. Вони твердять, що дівчинка повалила всі теорії лікарів про вітаміни й інші середники утримання людського життя.

ОНТЕРІО НАЙБОГАТША ПРОВІНЦІЯ В КАНАДІ.

Міністер торговлі й промислу Юлер зладив статистичну компіляцію національного богатства провінцій Канади, з я- В 1929 р. вартість Онтерія добагатша провінція, бо вартість її виносить до вісім міліярдів і 795 міліонів долярів. В 1929 р. вартість Онтерії доходила майже 11 міліярдів долярів.

ПІДОЗРІВАЮТЬ ПІМСТУ „ЧОРНОЇ РУКИ".

На передмістю Торонта (Канада), на Кінгстон Ровд, невідомі справці розсадили підложеною бомбою овочевий склеп купця Грімальдія. Цілий склеп і більша частина будинку були здемольовані. На щастя, сплячa родина італійців на поверсі вийшла ціло з експльозії. Поліція приписує випадок таємній діяльности „Чорної Руки", тайної організації італійців, котрі таким терором мстяться, або вимушують грошеві датки. В околиці склепу Грімальдія впродовж двох тижнів вешталися три підозрілі особняки, котрі, як поліція дослідила, були американські італійці.

ХЛОПЕЦЬ МАВ ДВІ СЛІПІ КИШКИ.

В неділю, 19-го квітня, привезено до едмонтонського загального шпиталю 13-літнього хлопця Вилфреда Пакета з недалекої кольонії, хорого на запалення сліпої кишки. Коли доктор Булянже взявся до операції, щоб усунути сліпу кишку, переконався, що хлопець має дві сліпі кишки: одну з них нормального вигляду, запалену, а другу віддалену півтора цаля від першої та приросту до відходової кишки. Вона була пуклена й гниюча та величини пальця. Обі кишки вирізано й сховано у спирт. Хлопець почувається ліпше.

З КАРІЄРИ АНҐЛІЙСЬКИХ ДЖОКЕЇВ.

В березні ц. р. святкував в Анґлії у місті Істборн джокей Чарлз Вуд своє діямантове весілля в 81 р. життя. Його жінка має 79 літ. За своє життя він здобув 1,750 перших нагород на кінських перегонах і три рази найбільшу нагороду славного „дербі". Його великим суперником був один з найбільших джокеїв Анґлії, Фред Арчер. Арчер був, як на джокея, трохи високий, бо аж 1 м. 74 цм., а джокей не повинен важити більш як 54 кг. У 25-тім році життя побив він усіх інших джокеїв, але з року на рік його професія ставала для нього щораз тяжча. Не помагали купелі і дієта. Після передчасної смерти своєї жінки, яку дуже любив, покінчив він самогубством у 1888 р. Попереднього року здобув він 246 нагород, разом за все коротке 29-літне життя 2,750 виграних і 4 рази „дербі" — пересічно 200 виграних річно.

Тепер найпопулярнішим анґлійським джокеем є Ґордон Річардс, що два роки тому здобув 247 виграних — рекордову цифру. Його перевищив тільки у 1906 р. американець Мілер, що мав за рік 388 виграних. Тут треба додати пояснення, що в Америці кінські перегони тягнуться 12 місяців, а в Анґлії тільки від березня до листопада.

НОВІ ЛЮДОВІ ДОМИ.

Завдяки акції „Товарыства школи людовей" у снятинському повіті вибудовано два нові людові доми, а саме в Потічку і Трійці. Товариство має в цьому повіті 10 світлиць і 8 бібліотек.

ДЛЯ ІНШИХ КОМЕДІЯ, А ДЛЯ ПОЛЯКІВ ТРАГЕДІЯ

ЛЬВІВ. — Професор університету Ромер мав виклад, присвячений останнім кривавим львівським подіям. В нім він ствердив, що в Польщі все життя „виставлене на кпини". Це, говорив проф. Ромер, для інших „може комедія, а для нас — трагедія".

Він твердив, що суспільність у Польщі є поділена на „найліпших" і „найгірших". Особняк „першої кляси" може бути сьогодні куратором, завтра воєводою, а як йому і це спикриться, то може стати — директором суспільної обезпечальні. В таких умовинах, казав проф. Ромер, кінчиться всяка відповідальність бюрократії. Суспільство стає у відношенні до неї безборонне, а далі пасивне й апатичне. І на такім тлі зроджується таке, як понура львівська трагедія. У світовій кризі, казав проф. Ромер, Польща осягнула „фатальний рекорд".

ЛІЦИТАЦІЯ ПОМІЩИЦЬКИХ МАЄТКІВ.

ЛЬВІВ. — Підуть на ліцитацію за неплачення податків величезні маєтки польських маґнатських родин, навіть таких як Потоцькі. Зліцитують 364 маєтки. Деякі з них мають по 20,000 гектарів землі. Положені вони на терені воєвідств: волинського, білостоцького, новгородського й виленського, себто на непольських землях.

ТАНЦЮЮЧІ ВОЄВОДИ.

КРАКІВ (Польща). — „Фронт Роботнічи" пише у звязку з пролиттям робітничої крови на вулицях Кракова про краківського тодішнього воєводу ось що:

„Треба бачити його на дансінґових дошках, бачити і подивляти його легкість, зручність, його піруети, румби, танґа, фокстроти, щоб зрозуміти, який гордий може бути Краків з такого танцмайстра. Такий спортовець мусить бути теж без закиду як урядовець. Його прикмета передовсім — зимна кров і рівновага ума. Від часу відомого похорону 8 робітників, що погасли „наглою смертю" в Кракові, танцював уже 5 вечорів на дансінґу".

ЗВЕРТАЮТЬСЯ ДО ПАДЕРЕВСЬКОГО.

ВАРШАВА (Польща).—Польські часописи доносять із Швайцарії, що у віллі Гната Падеревського відбулася важна конференція, на якій радили над утворенням поміркованo-опозиційної ґрупи, що не допускалаб до себе націоналістів і соціялістів та малаб ратувати Польщу від загибели. Ґрупу ту попирають крім Падеревського бувший премієр Вітос, ґенерал Сікорський, ґенерал Галер і інші.

А інші джерела подають, що поширюється аґітація за те, щоб спровадити Падеревського до Варшави, щоб „обєднати біля його особи всі сили для боротьби… з комунізмом".

КАЖУТЬ, ЩО ЛИТВА В ОБІЙМАХ МОСКВИ.

МОСКВА (Росія). — Польський кореспондент з Москви доносить, що литовський військовий штаб відбув із советським маршалом Ворошиловом наради, на яких обговорено пляни реорганізації литовської армії при помочі советських інструкторів. Москва малаб теж модерно узброїти литовську армію.

ЖІНКИ ЗА МИР.

АМСТЕРДАМ (Голяндія). — Яких 20,000 жінок, що зіхалися з цілого краю, відбули демонстраційний похід, звернений проти війни. Учасниці — це пацифістки. Кожна мала на собі білу квітку.

МУСОЛІНІ ПОПУСКАЄ ПРОТИВНИКАМ.

РИМ. — Проголошено звільнення з тюрми 495 осіб, що були увязнені за політичні проступки і вислані на карні острови. Кажуть далі, що Мусоліні дозволить вертатись до Італії всім політичним утікачам, даючи їм ґарантію, що не будуть переслідувані. А в Етіопії маршал Ґраціяні звільнив усіх полонених етіопських жовнірів і казав їм вертатись до своїх сіл та розповісти населенню, що їх італійці добре годували та добре з ними поводились. Вони теж мають освідомити етіопців щодо того, що всі вони стали тепер італійськими підданими.

ВІДЗНАЧЕНО АМЕРИКАНСЬКОГО КОРЕСПОНДЕНТА.

РИМ. — Заступник італійського короля в Етіопії, маршал Бадольо, відзначив воєнним хрестом за хоробрість Герберта Л. Метюса, воєнного кореспондента часопису „Ди Ню Йорк Таймс". Це перший журналіст, що дістав таке високе відзначення. Одержав його Метюс за те, що взяв участь у цілій воєнній кампанії, від початку до кінця, був у перших боєвих рядах, а в ріжних небезпеках виказував відвагу і холоднокровність, як теж не дбав про безпеку своєї особи, а тільки про своє діло, до якого був призначений.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Edited by Editorial Committee.
Entered as nd Class Mail Matter at the Post Office of Jerey City, N. J. on Carch 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
A cepted for nailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
Тел. „Свобода": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.
В Канаді належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ТРЕБА ГОЛОВИ, А НЕ МУНДУРУ

В Польщі по „полковниках" прийшли до вишного слова „генерали". Так треба розуміти останній кабінетний „переворот" у Польщі, коли маємо на увазі особи. Та позатим треба шукати глибших причин, чому треба було переводити основні зміни в польській конституції й чому мусіло прийти до нових змін у польськім уряді.

Що спричинило ті зміни, пізнати найкраще по тім, що пише про це урядова Польська Аґенція Телеґрафічна, передаючи погляди щодо цього польської преси, очевидно тої, яка підходить до смаку уряду.

Отже польська преса стверджує, що Польща доконче потребує консолідації, що їй треба скінчити з внутрішньою боротьбою, а зачати скріплятися — при помочі армії й збросння. Тому треба зміцнити авторитет держави. І то при помочі — жовніра.

Що з того виходить? Та ніщо інше, а лиш те, що в Польщі є непорядок, що Польщею не править уряд, за яким є населення краю, що уряд не має попертя серед польських партій та що уряд не може чи не вміє розвязувати державних проблем, бо стрічається з опозицією, саботажем і т. п.

І от ліком на те все має бути, коли вжити слів польської преси, „жовнір у мундурі", або „жовнір у чинній службі".

Значить, треба числитися з тим, що тепер матимемо в Польщі вже чисту військову диктатуру, здійснення того, про що мріяв Пілсудський. Армія чи там ґенерали матимуть перше й останне слово.

Важко передбачити, які будуть безпосередні наслідки тих перемін. На нашу думку, ці зміни Польщі скріпити не зможуть, а тільки доведуть її до ще більшого хаосу. Сам „мундур" Польщі не виратує. Тут треба великого державного розуму, а не мундуру. А так, як справи представляються, того державного розуму ніде не видно. Тому можна бути певним, що „польський жовнір у мундурі" не полагодить і найважнішої для Польщі справи, себто справи т. зв. „національних меншин". Що з Польщею кепсько, це добре бачать сторонники Пілсудського. Та не знають виходу з цеї ситуації. А не знають тому, що його взагалі нема, бо Польща є штучно зліплена і тому нею так штучно правлять, що завжди мусить десь щось рватися, поки вкінці не завалиться ціла структура, побудована на — ілюзіях.

ЛЬВІВСЬКІ ЗАВОРУШЕННЯ І ЇХ ПРИЧИНИ

(Оригінальний допис з Галичини).

Інтересні погляди на цілу ту справу висказує один наш часопис, що пише:

„У львівських подіях є щось специфічне, щось особливо поучаюче. А саме: очевидці оповідають, що в деяких місцях нищення дорогих річей переводила зовсім невеличка товпа; часом робили це навіть — два-три підростки! Гспокійно дивилися на це елеґантно одягнені люди, що не належали ні до голодуючих, ні до безробітних. І вони ні пацьцем не кивнули, ні устами не рушили, щоб перешкодити нищенню публичного добра. Так, кажуть, було при вибиванню вікон у Промисловім Музеї і в багатьох інших місцях. І це, а не що інше — найгрізніша поява тогрізного дня у Львові, 16-го квітня 1936 року. Та поява свідчить про байдужність публики головного міста цього краю, байдужність людей очевидно неубогих, байдужність навіть на знищення публичного добра, байдужність також на наслідки того, що гряде. Де властива причина цього? А, ніде інде, тільки в дуже довгім „вихованню" рішальної публики цього міста в атмосфері національної ненависти. Нема найменшого сумніву, що якби так мали жовто-сині відзнаки ті, що били шиби в Промисловім Музею чи в Міськім Театрі, то публика булаб на них кинулася напевно. Але вони не мали жовто-синіх відзнак і не говорили по українськи, отже могли свобідно робити те, що робили. Навіть в малій скількости, навіть в білий день, навіть...

„Що більше! Навіть під враженням останніх подій, що не мають нічого спільного з „українською небезпекою", з такого відповідального місця як з президії столичного міста Львова в формальній відозві викликається перед польським населенням образи з недавньої минувшини, — що мають кольорит національної ворожнечі і боротьби. Якіж можуть бути наслідки такої ментальности і такого поведення для людей, що мають таку ментальність і для всього, що тони посідають? Не інакші, як коли хтось, що його майно загрожене повінню, думає, що воно загрожене пожежею... Він очевидно всю свою увагу буде звертати на вогонь, а тимчасом мутна вода повени буде заливати все, що він має".

А це відозва львівської городської президії була нічим у порівнанні до відозви львівського польського і вірменського архиєпископа, та відозва „Оборонців Львова".

В них повно цькування на українців, так, неначеб ці трагічні події були ділом українців.

Ці відозви характеризують знаменито польську суспільність у Східній Галичині, котра, сидячи на динаміті, цілком не розуміє свого положення.

А динаміт є тай немало його. Говорить про це між іншим ухвала центральної комісії професійних союзів у Варшаві, котра звучить:

„Центральний Комітет професійних союзів", вислухавши звіту про трагічні події у Львові, котрих жертвою упало так багато вбитих і ранених робітників внаслідок збройної акції поліції проти тисяч супокійно ідучих в похороннім поході робітничих рядів — протестує якнайенергічніше проти поведінки адміністраційно - поліційних властей і домагається від уряду потягнення до відповідальности винуватців цих кривавих подій.

„Центр. Комісія професійних союзів", стверджує рівночасно, що львівські події, подібно як і попередні в Кракові і Ченстохові розігралися на тлі довготревалого безробіття і неможливости позискання якоїнебудь праці та засобів до життя.

„Пристосовування супроти робітників кривавих метод якого засобів репресії і застрашування не може заспокоїти потреб гинучих з нужди і голоду мас та викликує серед них лише почування гніву і ненависти".

А часопис „Редута" каже:

„Людина може багато перенести, як довго не зістане нарушений шпік її хребетної кости: віра в справедливість і надія на краще завтра. І тут власне дійшли ми до найглибшого джерела зла, до найтяжшої нашої (польської) хороби. Ми не уміли показати людям праці суспільного ідеалу, до котрого має Польща прямувати".

„Редута" каже, що причиною цього є передчасна смерть маршала Пілсудського, через котру це найважніше питання наших часів позістало не лише нерозвязане але навіть не зістало поставлене ясно.

Тут є очевидною помилка по стороні цього часопису, котрий сподівався, що Пілсудський розвяже і питання суспільне, над котрим тисячі учених і практиків ломили і далі ломлять собі голови.

Пілсудський став соціялістом і організував робітників тому, що бачив у них ще найбільшу революційну силу, на котрій можна оперти змагання дс висвободження Польщі. Колиж у листопаді 1918 р. він станув на чолі відродженої Польщі, а члени одної депутації заговорили до нього: „товаришу Пілсудський" — він їм сказав отверто: „Я вже не є жаден „товариш", але голова держави".

Він підчас своєї фактичної диктатури в Польщі дбав головно за армію та про заграничну політику, а справами суспільними взагалі не занимався. Отже думка „Редути", що Пілсудський ні менше ні більше лише розвязав би суспільне питання — є наївна.

Слушність має радше згадана „Комісія професійних союзів", що вважає головною причиною розрухів у Польщі безробіття і нужду робітників.

Що таку знамениту нагоду для пропаганди не могли комуністи лишити невикористаною — це річ ясна.

Вони, що дістали з Москви приказ держатися політики „найвужчої шпарки", мали би злегковажити таку нагоду, що їм просто відчиняла браму для розярювання?

І міг би хтось сказати: „Алеж вони не заохочували до грабунків!" А чомуж би ні? Чиж вони в Росії і на Великій Україні не побідили власне при допомозі клича: „Граб награбльонное?"

Їх головна ціль — прийти до влади, і то до влади над пролетаріятом, а до цього всякі засоби є в їх очах дозволені. Адже тепер у Росії — щоби лише удержатися при кермі, зачинають вони навіть кокетувати з патріотизмом і любовю до „родіни" (вітчини). Цеж вони навіть інституцію „Донських козаків" беруться воскрешувати.

Підчас величезних арештовань (біля двох тисяч осіб) по львівських подіях — виловлено і цілу шайку большевицьких агітаторів (майже самих жидів) та віддано їх під суд. Менше винуватих (до 100 осіб) заслано до Берези Картузької.

Отце і є сподівані репресії. Але нарешті подумано і про роботу для безробітних: зі всіх боків вишукують капітали, щоби розпочати більші публичні роботи.

З капіталами іде справа пиняво — але всеж таки знайде працю якесь більше число безробітних. Лише в тому біда, що треба було аж кількадесять трупів — щоби ті, що розпоряджають публичними капіталами, подумали над тим, що і робітник хоче їсти, убратися і мати дах над головою.

На закінчення отцеї статті треба піднести, що політична адміністрація в Польщі є дивно збудована. І так наприклад на становиська воєводів покликується звичайно полковників, а на становища старостів — майорів чи інших офіцирів. А тому, що ті панове прав не студіювали, то на їх заступників покликано звичайно людей, що вже покінчили правничий факультет. Розуміється, що через це мусить прийти часто до непорозумінь між одними і другими, бо не кожну справу можна полагодити ударом шаблі або приписами військового впоряду. На тім терпить людність, терплять національні меншини (українці в першім ряді) і остаточно доходить до таких трагедій, як ось у Львові. Та щож — горбатого і могила не випростує, а хоч ті трагедії мають головно економічне підложжя, використуване зручно комуністами, — то такі верхи польської суспільности, як і „арцибіскупи" — журяться і тут більше про „польскосць Львова"!

Юрій Горовенко.

ЗА РОЗВІЯННЯ МРАКОВИННЯ

Як каже Едвард Берман, що недавно написав про життєве забезпечення в Америці поважну наукову працю, життєве забезпечення оточене оресолом тайни. Він каже, що асекураційні підприємства навіть не є зацікавлені розвіяти цю мраку таємничости, що оточує життєве забезпечення. Цю тенденцію піддержує, як каже Берман, передовсім те, що асекураційні агенти дуже часто самі не багато знають про глибші питання та факти асекурації. До того їх не цікавить питання, що коштує забезпеченого забезпечення життя, а тільки питання, чи він підпишеться на забезпечення та чи буде далі платити, а тимсамим чи агент буде побирати свої комісове. Зрештою, каже автор, це навіть лежить в інтересі асекураційного підприємства не розкривати багато про асекураційний бизнес, а держати його в тайні.

Берман уважає потребу поширення інформацій про життєве забезпечення за життєву п требу населення і він розглядається за чинниками, що могли би поширити знання асекураційної справи та розвіяти мраку таємничости, якою ця справа оточена. Як сказано, він не жде цього від асекураційних підприємств, бо вони стараються часто не розвіяти цю мраку, а ще її згустити. Між чинниками, що могли би розвіяти мраковину, на першому місці він ставить урядові бюра, що займаються асекураційними справами.

Автор пропускає тут один чинник, який уже з самого заложення свого існування обовязаний подавати населенню кращі інформації про життєве обезпечення. Цим чинником є запомогові організації, себто встанови, що ведуть життєве забезпечення кооперативним і демократичним способом. Через те якраз, що всякі способи забезпечення в таких установах виходять з волі членів, себто самих забезпечених, ці організації зацікавлені життєво поширенням інформації про життєве забезпечення. Коли приглянутися історії асекураційних корпорацій та прирівнати їх з історією запомогових союзів, то найважнішою ріжницею, що кидається просто в очі, буде та, що коли в асекураційних корпораціях усякі новини, реформи, переміни й перевороти в організації й самім асекураційнім ділі походять від заряду, то в запомогових організаціях такі переміни походять з волі членів організації, звичайно виявлене через голосування. Демократичний устрій запомогових союзів робить це конечним розводити перед кождою реформою широку інформаційну кампанію про потребу й користи реформи.

Вислід такої системи ясний. Коли запомогова організація заведе в себе якусь реформу, більшу або меншу, заведе якусь новину, то більшість членів цю реформу чи новину розуміє. В них нема щодо цього ніякого сумніву. Вони розуміють, як нова система ріжниться від старої, які нові обовязки виплівають для них з неї, які нові права члени з неї мають дістати.

При запомоговій системі є звичайно менше форм забезпечення, бо велику масу членів звичайно тяжче підготовити до нової форми забезпечення, як завести нову форму асекурації приказом дирекції асекураційного підприємства. Але з другого боку запомогові організації мають стільки форм забезпечення, до скількох їх членство дорослo. Межею числа форм забезпечення в запомогових організаціях є свідомість членства.

А. Баворський.

ВСІ ЗАТЯМИЛИ СОБІ

(Оповідання).

(2)

Дівчина озирнулася і, глянувши на небо, відповіла:

— Ранньої зорі іще не видко, бо ще дуже рано.

І знов ішли мовчки.

— Гоп! — крикнув Семань, піткнувшися. — Щастя, що я не впав.

— Не впадь, бо земля тверда. Розібеш собі ніс.

Увійшли в ліс. Лише легкий вітер шумів у вершках лисіючих дерев і під ногами шелестіло сухе листя. Парубок здригнувся, бо дівчина, що все ще йшла позаду, зрівнялася з ним і промовила.

— Ходім троха поволіше, бо як будемо так бігти, то до каменя прийдемо, заки ще буде ясно.

При дорозі, недалеко виходу з ліса, лежав камінь, великий як скриня, високий як новонароджене теля. Старі люди казали, що за їх дідів на тім камени стояла якась камяна фіґура, та тодішній піп приказав розбити її і розметати. Лишився тільки камінь, на якім та фіґура стояла. Дехто боявся попри той камінь переходити в ночі. Тепер Каська просила Семаня йти так поволи, щоби до фіґури прийти аж тоді, коли вже буде свитати.

— А щож то шкодить, — сказав Семань — як до каменя прийдемо скорше? Він стоїть саме там, де нам треба буде припочати. Сядемо на камени...

— Сусе Христе! — крикнула дівчина. — Хіба ти не знаєш, що коло того каменя товчуться духи?

— Духи? Справді духи? Коли так, то біжім, щоби до каменя прийти, ще заки зазоріє. Я жадного духа ще в життю не бачив. Я хотів би їм приглянутися!

— Коби ти до дівок був такий відважний, як до духів!

Каська не сказала так, бо не личить. Вона тільки подумала собі так. Знов ішли мовчки. Він перший, вона за ним.

— Ой! Я знов піткнувся. Хоч дивлюся під ноги, то того коріння, що вистає з землі, не бачу, бо тут в лісі ще темніше, як було в полі. Вершки дерев майже не пропускають світла зір.

— Ой! — крикнула Каська і впала, хоч цілком не піткнулася. — Поможи встати! Хоч дивлюся під ноги, то не бачу коріння, бо тут темніше ще, як було в полі.

Заки Семань приступив до неї, вона вже сама встала. Він тільки сказав:

— Уважай, бо знов упадеш!

— І я ще раз впаду і ти ще раз впадеш, як не будемо обоє держатися за руки.

Як обоє будемо держатися, то може вже не впадемо, — Семань повторив і поволи, надумуючись, подав їй рамя.

— Нарешті маю її так, як вже давно хотів мати, — подумав парубок, — та це лиш початок. Це лиш нагода, яка влекшує решту. Про ту решту треба побалакати з нею. Саме тепер крайня пора. Тільки мені соромно впрошуватися. Коби мені до голови прийшла яка розумна гадка, як то до неї забалакати, щоби вона знала, що хочу з нею оженитися, скоро вернуся з війська!

Думав, передумував і нарешті сказав:

— Ми обоє служимо разом одному господареві. Тепер обоє ідемо разом до одного господаря по яблока.

Сказав це і замовк. Вона хвилю ждала на кінець. Коли він не кінчив, вона повторила.

— Обоє служимо одному господареві. Тепер обоє йдемо до одного господаря по яблока. Щож буде далі? Обоє...

Кажучи це, Каська притулилася сильніше до парубка. Семанови духа заперло. Гадав, що його дусить. Він впрів:

— Стежка завузька для двох осіб в купі, — сказав і випустив її рамя.

Тепер Семань знов ішов попереду, Каська за ним. Вже підходили до каменя, про котрий люди казали, що деколи сідає на ньому Антипко; казали, що деколи блимає коло нього мрачне світло, що на тім камені сідає птах, який заповідає смерть. Дівчина прискочила до парубка, всунула руку поза його рамя і притулилася до нього, кажучи:

— Я дуже боюся... Ми грішні Тебе Бога просим, услиши нас, прости нам і помилуй нас, Господи!

— Вже підходить! — крикнув парубок.

— Мати Божа, не дай мене! — кажучи це, дівчина впала навколішки і стала хреститися.

— Ти може побачила якого духа? — спитав парубок. — Я не бачу нічого.

— Таж ти сам казав, що підходить.

— Підходить рання зоря.

— Зоря? А я гадала, що чорт.

Каська встала і знов ішли. Він перший, вона за ним. Помало свитало. Вони вийшли з високого ліса на зруб. Парубок погадав:

— Тепер крайня пора побалакати з нею на розум, бо ще чверть години і ми будемо у Мединця. Чейже там не буде такої доброї нагоди, як тут. І вертаючися, обоє з таким тягаром на хребті, годі буде про таке балакати. Як ми, добивши торгу, зігнені і стогнучи під міхом яблок, поцілувались би?! Як тепер сидемо відпочати, то скажу їй, що поберемося. Вона гарбуза не дасть мені. Вона й тепер що хвиля зачіпає мене. Чому, до дідька, не скаже, що любить мене?! Чи боїться, що я видмію її? Як сядемо, то таки зараз обійму її за шию. Вона хіба вже сама буде знати, що я таким способом хочу їй сказати.

У дівчини були мабуть подібні думки. Коли зійшло сонце і вони ішли попри купу ріща, вона сказала:

— Мушу видихатися, бо ми ішли дуже скоро.

Вона сіла на купу ріща, він сів коло неї. Сів тісно до неї, бо купа була нерівна і як би був сів подальше, то був би зсунувся. Щоби не зсунутися, вона ще більше підпихалася до нього.

— Тепер я міг би цілком добре обіймити її за шию, пригорнути до себе і шепнути їй до вуха, що любю її, — думав парубок. — Як би те сонце не світило мені так дуже в очі. Треба заждати, аж знов буде темно. Вона може погнівалась би, як би я таке пусте зачав у білу днину.

Коли він сидів коло неї як та колода, вона встала і пішла. Тепер вона ішла перша, він за нею. Роззираючися, парубок погадав:

— Околиця дуже гарна. Весело буде вертатися. Будемо йти поволи і їсти яблока.

— Ти любиш яблока? — спитав свою товаришку.

— Хто яблок не любив би! — відповіла голосом таким, начеб хотіла сказати, щоби від неї відчепився.

Небо захмарилося і коли вони вже доходили до села, став порошити сніг.

— Іде зима, бо сніг паде, — сказав Семань.

— Добре, що паде, — відповіла Каська. — Бодай не буде так скучно, як було, відколи ми вийшли з хати, дотепер.

Увійшли в село. Ціле село виглядало неначе один великий сад, в тім саді розкинені людські хати. Ішли між садами. Очевидно, яблок, ні грушок, ні сливок на деревах уже не було.

(Далі буде).

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

МІЛВОКІ, ВІС. Тов. ім. Івана Франка, від. 103, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 23. травня, в годині 7-мій вечір, в галі церковній, 1231 Вест Скот вул. Обовязком кождого члена є прийти на збори, бо маємо дуже важні справи до полагодження. Ті члени, що не приходили на збори і по три місяці, бо мовляв на якусь галі, тепер вже будуть на свойй гали. Кождий член мусить прийти; неприявний на зборах член заплатить 1 дол. кари, росимо тих членів, котрі ще не вписали своїх дітей до Союза, хай вишуть тепер на цих зборах. — Т. Танін, предс.; Н. Кудринський, секр.

Ах ті жінки!

— Ваша жінка говорила, що моя жінка це дурна гуска!

— Ах ті жінки! Одна така як друга!

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

—o—

СКІЛЬКИ НАШИХ?

Американський Музей Природних Наук у Ню Йорку подає в своїм річнім звіті, що в 1935-тім році цей музей відвідало більше людей, як відвідало їх у котрімнебудь з попередніх років. Було їх за рік 41 міліонів 668 тисяч 809. Цікаво було би знати, скільки між тими міліонами людей, цікавих до знання природних наук, було українських людей?

ПАНИ, ЧИ РОБІТНИКИ?

Телеграфують з Голівуду, що там зорганізувалися письменники, що пишуть історії для фільмових підприємств.

Між першими завданнями поставили заведення „закритої шапи", себто не пускати робити письменником тих людей, що не належать до цеї письменницької організації. Як відомо, „закрита шапа" це правило робітничих юній.

Це буде дивно виглядати людям, що вважають письменників не за робітників, а за панів. Видно, що письменники з тим поглядом не годяться. Не важне тут те, що вони можуть робити в канцелярії. Не важне, що вони працюють переважно головою, а менше руками. І не важна навіть висота зарібку, бо письменник Руперт Гюз, що проводив першими зборами юнії, певно заробляє не менше як 100,000 долярів на рік.

НОВІ ЧАСИ — НОВІ КНИЖКИ.

Запевняла одна біліотекарка на недавній конвенції Американського Бібліотечного Союзу, котрий обєднує людей, що спеціяльно присвятилися бібліотечному званню, що нинішне покоління навчилося читати, не зважаючи на те, що довкола них стукотять машини до писання, гримають машини до роблення дір у сталі, ревуть поліційні сирени та співають радіові співаки.

„Таких людей", — говорила вона, — не можете вдоволити легкими книжками. Їм треба дати тяжкі книжки".

Отже маємо тепер трояких людей: людей, що люблять тяжкі книжки, людей, що не люблять тяжких книжок, але люблять легкі книжки, та людей, що не люблять тяжких книжок, але й не люблять легких.

ПУСТЕ ДІЛО?

Може здаватися комусь, що справа читання книжки маловажна справа. Школа, освіта, наука, — пощо це все здалося?

Як за австрійського цісаря Иосифа Другого пішов рух згори, щоби вчити селян, німецькі урядовці й польські пани стали писати цісареві протести: „А мужикові нащо школи?" — говорили в цих письмах. „З чого наші діти будуть жити, коли ще й мужик навчиться читати й писати?"

ЩЕ ОДНА РЕВОЛЮЦІЯ.

На конвенції Американського Психіятричного Союзу, що недавно тому відбувалася в місті Ст. Луисі, один з учасників, д-р Джеймс Плент, що по званню є предсідником клінічної роботи в вязниці, подав цікаві факти про різкі переміни в праці, які завела машинерія, а які, на його думку, так далекосягні, що їх треба охрестити іменем революції (перевороту).

Він каже, що донедавна ще слабоумні споявляли в промислі кращ дуже пожиточну службу: вони обслугували просту машинерію, що не вимагала високої інтелігенції, а робила монотонну роботу. Цілію навіть надавалися до такої роботи краще, як інтелігентні робітники.

Д-р Плент каже, що підчас депресії проявилася тенденція заступати ці машини, що роблять монотонну роботу, машинами вищого типу, що вже не можуть бути обслугувані слабоумними людьми, бо вони вимагають для операції добре розвиненої людини.

ЗА ПОПРАВУ РАСИ.

У Ню Йорку відбувався недавно конгрес Американського Евгеністичного Союзу.

„Евгеніка" — це штучно викуване слово. Складається з двох грецьких слів: „ев" — добре, та „генос", рід, раса. Вживають його на означення науки про виховання здорового покоління.

На евгеністичнім конгресі говорено про такі справи: як поправити здоровля будучих дітей? Що треба завести в Злучених Державах для поправи раси? Чи є раси нижчі й вищі? Що робити з людьми нездоровими тілесно та небезпечними для громадянства? Які родичі дають краще потомство: ті, що хочуть мати дітей, чи ті, що мають діти „з поняття обовязку"? Чи добре для раси, коли родичі мають багато дітей? Чи добре для раси, як родичі мають обмежене число дітей?

Як видимо з самого перечислення питань, над котрими застановлявся евгеністичний конгрес, там порушували питання, про які котрих нам часто й не снилося.

НАЦІЯ Й ІНТЕЛІГЕНЦІЯ.

На евгеністичнім конгресі виступила між іншими пані Маргарета Сенгер, відома на ввесь світ провідниця руху за обмеження уродин, а майже зараз за нею говорив відомий лектор на фільософічні теми, Вил Дюрент, котрий говорив на зовсім противну тему, а саме: як розбудити серед інтелігенції бажання женитися та бажання мати дітей.

Він говорив, що як інтелігенція не буде відроджуватися, себто не буде мати дітей, то неосвічені маси скоро залють націю, а без інтелігенції вони дадуться скоро взятись за чуба всякого роду деспотам.

Виходило би з його виводів, що існування інтелігентної кляси лежить не лишень в інтересі самої інтелігенції, але й в інтересі широких верств народа.

ПЕРЕДАННЯ КУЛЬТУРИ.

Дуже цікавий реферат на евгеністичнім конгресі вигослосив д-р Артур Е. Морген, президент Антіокійської колегії, котрий до певного ступня пішов у розрізь з цілим конгресом.

Він говорив, що нині наука про виховання тілесно здорового покоління станула на такій висоті, що передавати чисто тілесні здорові прикмети батьків на дітей, вже не є таким важним питанням, як передавати з батьків на дітей культурну традицію.

Очевидно, він розумів культуру не вузько, а широко. Себто не ношення одежі, співанння певних пісень, а наставлення людей до певної поведінки в ріжних життєвих ситуаціях. Це він уважав малощо чи не за найважнішу справу в нинішнім вихованні молоді.

Одноднівки.

На науці природи учитель оповідає про комахи, які живуть усього лише один день, а зовуться одноднівки. Нараз один із учнів підносить два пальці вгору.

— Що ти хочеш спитатися? — питається учитель.

— Спитатися я не хочу, прошу пана професора. Я хотів лише сказати, що ті комахи цілє життя мають уродини!

З українського життя в Америці

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Франкові роковини.

Центральний Комітет Українських Національних Організацій відбув в неділю, 10. травня б. р., концерт в память 20-річчя смерти Івана Франка.

Концерт відкрив короткою промовою голова Ц. Комітету, п. М. Мурашко, зясовуючи загально велике значіння Франкових ідей в українському житті. Після того, проф. Кириченко виконав зі своїм хором "Слава Україні" (слова розстріляного большевиками поета Чупринки.), „Слава йому, слава" і „Журавлі". Панна Оля Голубович відограла на скрипці „Серенаду" Шуберта, „Роздумування" Жіля Мезонета й один народний мотив. Виконання молодої скрипачки випало дуже гарно, а публика віднеслась до неї дуже симпатично. Акомпаніювала пані Е. Шайб.

На решту точок першої частини програми концерту зложилися: промова про Івана Франка, виголошена англійською мовою адвокатом В. Цільником, декламація „Каменярі" у виконанні пані С. Галичин та виступ мужеського хору ОДВУ проф. Кириченка. („Могила" й „Вічний Революціонер" Франка-Лисенка). Акомпаніювала до пісні „Вічний Революціонер" панна А. Полюга.

На другу частину випали виступи музичного ансамблю проф. М. О. Гайворонського, святочна промова д-ра Л. Мишуги й дальші виконання хору ОДВУ.

Орхестра проф. Гайворонського виконала цілу низку пісень знаних українських композиторів, як Д. Січинський, М. Гайворонський, Я. Лопатинський, М. Леонтович, К. Стеценко. Не треба тут розписуватись багато про композиційний талант нашого широко знаного композитора М. Гайворонського, бо про це всі знають. При ньні були панна Ю. Геба. Разом з орхестрою виступила співачка з Джерзі Сити, панна Марія Гела, й відспівала дуже вдатно кілька народних мотивів, за що публика сердечно її витала.

Д-р Мишуга представив синтезу Франкової творчости, його особистости й тих впливів, які він мав на формування нової української генерації в краю, як теж на формування світоглядy української іміграції в Америці. Це Франкові ученики були теж першими піонірами нашого національного руху в Америці.

Прихід Франка застав український народ у нечуваній неволі, саме тоді, коли на Східніх Землях України замовкла була Шевченкова муза, коли жорстокий указ Валуєва одним замахом нищив усякі можливости розвою української національної культури під московським царатом. Тоді під впливом духа Франка і його незломної праці Галичина стає культурним Піємонтом українського національного відродження, стає носієм національно-державницької думки, яка вже незадовго спалахнула в національно-революційну стихію.

Дальше прелегент перевів аналізу Франкових писань, його підходу до поодиноких верств українського народу та його аналізи наших хиб, що зробили нас спосібним до боротьби за справжнє визволення, й із справжнім відродженням. ... від гнізда до ... ті хвороби є на думку Франка, праця й служба для рідної нації. Франко теж дає нам образ того, хто може вести нарід. Франкові провідники мусять бути люди з прямолінійною душею й сильною волею! Щойно такі люди можуть бути учителями інших. Франко опрокидає як нежиттєву так звану „книжну мудрість", себто ту інтелігенцію, яка має дилькими, але не знає, як жити з людьми та як боротися. Бесідник згадав за Франкову критику Маркса й Енгельса і тих, які в них хочуть шукати ратунку для українського народу.

За ціложиттєву боротьбу Франко творить новий тип українця, він основно переміняє національну психіку українця, він творить вже так зв. цілого чоловіка, який безпощадно нищить старого, цього перестрашеного й виялівленого „русина", який не поступив далі „Мир вам, браття" і цей новий і цілий чоловік — це сила знання, це засіб тих життєвих правд, які нам так були чужими, які нам так болюче забракли передше. За цю життєву правду Франка його цілий чоловік справді бореться без упину, гине в цій боротьбі, однак не зраджує, бо це вже не паралітик на роздоріжжю, що милосердя глядить, не тягло в чужих поїздах бистроїздних чи гній у чужих, але це Вічний Революціонер і каменяр на тернистому шляху українського державницько-самостійного життя...

Хор ОДВУ відспівав ще три пісні: „По синьому морю", „Засяло сонце золоте", „Живи, Україно". Свято закінчено відспіванням національного гимну.

співанням національного гимну.

Треба згадати, що старанням Центрального Комітету вироблено памяткові відзначки Франка, які були роздавані при вході до Стейвейсант Гайскул.

Слід відмітити ще це, що нюйорське громадянство чисельністю присутніх не віддало Генієві такої пошани, на яку Він заслугує. Та Ц. Комітет, виконавці програми та тих пять чи шіть соток громадян, що були — своє зробили. На святі була нагода почути, як має виглядати реальна народня праця, як теж почути що балі, забави і танці, на яких так повно нашої публики, як теж пуста крита і шумні фрази та ріжні „гумбуги" є далеко від тої праці, яка в Франковім розумінні несе поступ і визволення з фізичної й духової неволі.

— р—к.

—o—

СИРАКЮЗ, Н. Й.

„Український День".

Перший раз в історії нашої громади відбудеться у нас дня 30. травня „Український День" заходом парохії св. Івана Хрестителя і українських злучених місцевих організацій та при співучасти Владики Кир Константина й українського духовенства.

„Український День" зачнеться торжеством в Ню Йорк Стейт Фейр Колісеюм архиерейською Службою Божою. В часі Служби співатимуть хори. Досі зголосилися вже хори: з Рачестер, Бофало, Блек Рак, Обурн, Елмайра. Буде також українська банда з Рачестер.

По святочній церемонії буде обід з святочними привітами, концерт хорів в числі 200 осіб; виступ українських танцюристів зі школи п. Авраменка, змагання бейзболових дружин, а на кінець буде коронування найпопулярнішої дівчини. На святі будуть також визначні американські гості.

„Український День" призначений на те, щоби спопуляризувати українське імя серед чужинців та при тім допомогти фінансово Українській Вищій Школі, Українському Музееві й бібліотеці в Стемфорд, Конн.

Гаврил Туркевич.

ПОДЯКА.

Складаємо сердечну подяку головним і відділовим урядникам У. Н. Союза за скоре виплачення нам посмертного по бл. п. синові Иосифові Балухові, членові молодечого Союзу, від. 155 в Перт Амбой, Н. Дж. Взиваємо всіх родичів, котрі ще не мають вписаних своїх дітей в У. Н. Союзі, щоб вписали їх якнайскорше, бо жадна організація не дає такої помочі як Батько Союз.

Катерина й Іван Балух родичі.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

ВОВЧУР РЯТУЄ.

Це оповідає відомий норвезький подорожник Оляф Свен Ганусен:

Я міг би подати дуже багато прикладів второпности та посвяти собак, одначе згадаю тільки один такий, найцікавіший.

Пять молодих лещетарів із Парижа пустилися на небезпечний вершок Ґалібіє. Ввесь час по дорозі на гору шаліла сніговія. Нещастя хотіло, що один із лещетарів зломив собі ногу. Тому, що снігу в тому місці доходив до висоти трох метрів, лещетарі не могли забрати з собою раненого товариша, що називався Рудей. Вони викопали в снігу яму й поклали туди раненого товариша. Один лещетар лишився при раненому, два останні подалися до місцевости Палюар, щоби покликати допомогу.

Не зважаючи на велику сніговію та 30-ступневий мороз, пустився на допомогу Рудейові відділ війська. Одначе й він не міг забрати з собою раненого. Його знов полишили на ніч під доглядом одного товариша. На другий день прийшов другий відділ війська. Вояки поклали Рудея на санки й пустилися в дорогу. Одначе санки подорозі зломилися. Рудея знову лишили на ніч під самим небом. Тепер мав пильнувати його великий вовчур, що його привели з собою вояки.

Цей вовчур положився на Рудея й цілу ніч грів його своїм теплим тілом та кожухом. Вояки, вертаючись до Валюар, повідоморожували руки й ноги. Їх командант не дозволив їм більше йти в гори. Замість тих пустилися на ратунок Рудея два англійські провідники. Щойно вони забрали Рудея на ношах додолу.

Остак вовчур урятував життя лещетареві.

При грі в карти.

— Колиб я не мав доброго виховання, то сказав би вам, що ви граєте, як скінчений ідіот.

Осел.

На лекції природи питається інспектор учнів, як завеликий є осел.

Ученик: Такий великий, як пан інспектор.

Другий ученик: О, ні! Такого великого осла, як пан інспектор, то в цілім світі нема!

Приятелі.

— Знаєш, цей Бодьо не людина, а худоба! Останній шубравець!...

— Ти маєш рацію. Я про нього те саме думаю...

— Ти також? А ти йому скільки винен?

МУРИНСЬКИЙ ПОХОРОН

Подорожник Джан Стекен помістив в англійських часописах обширний опис із свого побуту в Африці над рікою Сенеґаль. Подаємо тут частину опису: муринський похорон.

Захриплий протяжний голос марабу (дервіш-духовник), що взивав вірних до молитви, перервав нічну тишину малого муринського села над скельним берегом Сенеґалю. Світало. Червоне сонце кинуло перші проміні на скелисті гори, окутані ще мрякою, освітило плянтації проса, порозкидані у стіп гір. У селі від самого світанку рух. Відголос ступ, що в них товчуть просо, перемішується з балачкою сварливих муринок, рев худоби, що виходить із загород і йде помало на майдан коло села, щоби разом піти в степ — усе це наче раніша мелодія кожного муринського села.

На стежці серед високих високих трав, що веде зі села до недалекого горба, зарослого наче ліском мімозоватих дерев, показався гурток людей. Чотири з них попереду несуть щось тяжке, завинене в мату.

Це похорон. За небіжчиком ступає марабу, несе в вижолобленій дині амулет покійника, завинений у вату. Крім того кожний з похоронного походу несе щось: рискаль, мату, чайник, бляшанку з консерв і т. і.

Тому кілька днів з далекого піскового Атару прийшли до села кілька маврів із караваною верблюдів закупити просо. Один із них не видержав лихоманки (фебри), яка майже все вбивча для тих синів пустині, та помер.

Небаром похоронний похід дійшов до горба й помало стали приготовлятися. Загадковий і рівнодушний на все марабу ліниво сів на піску та став із брудного, закопченого чайника поливати й мити ноги й руки, що конечне до відмовлювання молитви. Трохи подальше під крісластим деревом поклали небіжчика. Кілька муринів розпалили вогонь, щоб загріти воду в старій, позаганяній бляшанці від бензини. Два чоловіки почали копати гріб.

Марабу відсунув чайник, присів, потер лице піском, встав, простягнув обі долоні на схід; візвав Аллага, потім укляк і став чолом доторкати землі. Почали молитви.

Тоді розвинули мату, принесли амулет покійника та поклали коло нього. Приятель покійника став, починаючи від ніг, обмивати теплою водою небіжчикове тіло. Це одинока нагода тай то по смерти, що вода доторкається маврового тіла. За життя ніколи. Одначе не може вірний визнавець пророка станути перед лицем Аллага брудний як за життя! Як трупа обмили, поклали на шматку білого дешевенького перкалю. Приятель незручно засилив голку та поволеньки взявся зашивати небіжчика.

Коли прийшлось останню річ небіжчикові вкладати в руку, зложену на грудях, мавр заплакав. Велика кучерява чуприна, вимащена маслом, тряслася від плачу. Плакав, одначе не переривав своєї праці, хіба тоді, коли треба було витерти ніс, а пальці втирав в одяг покійника.

Вже лише голову треба було зашити. Приятель відгорнув рубець перкалю, закриваючи лице, глянув у замкнені очі, заридав голосно, несамовито, знову прикрив лице, відслонив і знову заплакав. Опісля відсунувся, витер голосно ніс і став спішно зашивати лице.

Небіжчика знову завинули в мату, одначе так, щоби не прикривати голови, й обвязали шнурами, якими привязують клунки на верблюдах. Підняли тіло із землі та майже волочучи перенесли й поклали коло викопаного вузького, бо ледви на пів ярда широкого долу, з лицем зверненим на схід. Учасники похорону спокійно, неспішно посідали на піску та стали мити руки й ноги, подаючи собі чайник із рук до рук.

Марабу станув перед самим тілом, за ним стали всі інші, присіли, натерли лице піском, підняли руки до сходу, візвали Аллага та помало опустили руки на небіжчика. Як скінчили молитви, зложили тіло до гробу правим боком, із лицем на схід і почали старанно укладати грудки землі між тілом і стіною гробу та присипати піском. Потім скоро згорнули останки викопаної землі, притоптали та прикрили галуззям. На верх один із учасників кинув вижолоблену диню, в якій принесли амулети.

Приятель долонею втер собі сльози, обтер голосно ніс, сплюнув і перший пустився до села.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Дня 16. травня помер в 53 році життя ПЕТРО ДЕМКОВИЧ, член тов. ім. Тараса Шевченка, відділ 176 У. Н. Союзу в Шікаґо, Ілл.

Покійний родився в селі Добра, пов. Сянік. До У. Н. Союза вступив в 1916 р. Оставив жінку Анну і четверо дітей: Олену, Мирославу, Степана й Івана.

В. Й. П.

Поет.

— Далебі, не знаю вже, які поезії мої повинні бути! Оцей критик закидає, що вони засухі, інші, що в них забагато води!

У подружому підприємстві.

— Ви мені обіцяли 30-літню вдову, а тепер показується, що вона має 52 роки. Цеж обман!

— Деж там! Я даю вам чесне слово, що вже є 30 літ, як вона повдовіла!

—o—

— Чий то жарт, що ти перед хвилиною оповідав?

— Таж це мій власний!

— Що ти кажеш — то ти мусиш бути далеко старший, ніж виглядаєш...

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

БЛИЗНЯТА ТАРЗАНА. (10)

Ступнево, як нетри вкривалися темрявою, Дік тревожно завважував: „Краще буде, коли ми не будемо запускатися задалеко“. „Ще лиш трохи далі“, відповідав Док. „Може ми знайдемо якесь село“. „А що буде, коли у тому селі ми знайдемо людоїдів?“ „Сміюся з того! — відповідав американський хлопчина. Людоїдів вже на світі нема“.

„А ти може залякався?“ „Я залякався?“ — відповів Дік ображено. „Коли так ти думаєш, то їдім вперед“. Док пішов відважно попереду, розпихаючи кущі, що денеде засланяли стежку. Втім перед ними розкрився досить добре втовчений шлях. Вони пішли ним далі. „Диви!“ — закричав нагло Дік, вказуючи на дерево.

Док глянув угору і побачив малпу, що з цікавістю оглядала непрошених гостей. Малпа почала щось скреготати до інших, що сиділи поруч неї. „Мій кузин Тарзан зрозумів би їх мову“, замітив Дік. „Можливо, що колись він нас також навчить тої штуки“, відповів Док.

Як хлопці зближилися, малпи з вереском перескакували на інші дерева. Дік і Док ішли все далі й далі, заглиблені у своїх гадках, та забуваючи про все те, що полишили позаду. В задумі вони забули навіть лишати сліди за собою, щоб опісля могти повернутись назад, звідки вийшли.